

УДК 636.2.034.082 (477)

Ю. І. СКЛЯРЕНКО

Сумський інститут агропромислового виробництва НААН України

МЕТОДОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ СУМСЬКОГО ВНУТРІШНЬОПОРОДНОГО ТИПУ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ

Основною метою селекційної роботи з сумським внутрішньопородним типом української чорно-рябої молочної породи на сучасному етапі розвитку галузі молочного скотарства регіону є збереження, поліпшення та збільшення масиву стад із високим генетичним потенціалом молочної продуктивності.

Застосований метод створення сумського внутрішньопородного типу української чорно-рябої молочної породи ґрунтувався на класичній схемі відтворного схрещування, запропонованій і апробованій М. Ф. Івановим. Також при виведенні цього типу використано нові сучасні методи й теоретичні положення, апробовані при виведенні українських червоно- та чорно-рябих молочних порід. Селекційна робота з виведення сумського типу мала й деякі особливості. Для схрещування використовували як чистопородних голштинських бугаїв північноамериканської селекції, так і значну частину плідників української чорно-рябої молочної породи. Виведення сумського типу відбувалося у три етапи: під час проведення першого етапу роботи було заплановано отримання й накопичення помісних тварин визначеної кровності за поліпшуючою породою, оцінка їх за продуктивністю й відбір кращих, на другому – розведення помісних тварин «у собі», а також формування бажаного типу і його структури. Консолідацію цінних якостей у тварин при розведенні за лініями було заплановано на третій етап (Єфіменко М. Я. та ін., 2003).

За представленими до апробації нового селекційного досягнення матеріалами на 1282 корови нового внутрішньопородного сумського типу української чорно-рябої молочної породи тварини мали середню продуктивність 4612 кг молока із вмістом жиру 3,69 %. За третю лактацію – відповідно 5169 кг молока і вмістом жиру 3,79 %. Корови нового типу перевищують ровесниць вихідної породи на 305–852 кг молока. У цілому, слід відзначити, що на Сумщині виведено масив

української чорно-рябої молочної породи, де материнською основою є лебединська (Єфіменко М. Я. та ін., 2005).

На думку науковців (Сірацький Й. З. та ін., 2010), ефективне ведення галузі молочного скотарства визначається результативністю якісного удосконалення наявних масивів вітчизняної молочної худоби, яке ґрунтується на принципах великомасштабної селекції, системного комплексного аналізу, генетико-популяційного моніторингу та моделювання селекційних процесів спрямоване на підвищення генетичного потенціалу.

У розробленій програмі селекції української чорно-рябої молочної породи на 2003–2012 рр. були намічені принципові напрями і перспективи роботи з нею. Її удосконалення, консолідація за господарськи корисними ознаками буде проводитися шляхом внутрішньопородної селекції, що передбачає виявлення і широке використання внутрішньопородних генетичних ресурсів. У програмі значну роль відведено формуванню генеалогічної структури.

Але сучасний стан популяції української чорно-рябої молочної породи, як в цілому, так і сумського внутрішньопородного типу, характеризується, перш за все, наявністю значної частки тварин із високим відсотком (понад 87,5 %) спадковості голштинської породи. Тобто, як зазначають науковці (Коваленко Г. С., 2010), на передбачених методиками одержаних «кінцевих» генотипах продовжують використовувати чистопородних голштинських бугаїв.

Як вже зазначалося, при створенні сумського внутрішньопородного типу української чорно-рябої молочної породи використовувалися плідники як зарубіжні, так і власної селекції. Як наслідок, новому типу характерна багатолінійність. У подальшій селекційній роботі це питання потребує коригування.

Тому, на нашу думку, методологія подальшого розвитку сумського внутрішньопородного типу української чорно-рябої молочної породи повинна передбачати підвищення генетичного потенціалу за молочною продуктивністю (який нині становить у ДП ДГ Сумського інституту АПВ 6083 кг молока з вмістом жиру 3,90 %) шляхом виведення та удосконалення планових ліній.

Необхідно проводити комплектування та зміну плідників в Сумському державному селекційному центрі, зосередивши бугаїв української чорно-рябої молочної породи потрібної лінійної належності.

В основу консолідації сумського внутрішньопородного типу української чорно-рябої молочної породи ставляться наступні ви-

моги: міцність конституції, високий потенціал молочної продуктивності, резистентність до хвороб та тривалість продуктивного використання тварин.

Подальша селекційна робота із сумським внутрішньопородним типом української чорно-рябої молочної породи повинна передбачати закладання і формування перспективних ліній, вирощування та оцінку плідників власної селекції за якістю потомства. При цьому формування бугайвиробничої групи корів необхідно здійснювати в базових господарствах Сумського району.

УДК 636.1.046.082 : 631.15

І. В. ТКАЧОВА

Інститут тваринництва НААН України

СЕЛЕКЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СПОРТИВНОГО КОНЯРСТВА В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Одним із пріоритетних завдань міжнародних і національних аграрних програм є збереження генетичних ресурсів тваринництва та розробка шляхів їх ефективного використання. Програмою селекції у тваринництві України передбачено збереження генофонду існуючих порід та ефективного використання в селекційному процесі найцінніших світових генетичних ресурсів.

Конярство, як тваринницька галузь, за будь-яких часів відіграло значну роль у житті людини. За статистикою, кількість коней усіх напрямів роботоздатності значно зменшилась в усьому світі, але у країнах розвинутого бізнесу – Західної Європи та Америки – ця тенденція нижча, бо зі зростанням популяризації кінного спорту робочо-користувальне та військове конярство замінилося спортивним. Вітчизняне конярство також зазнавало інтенсивних заходів щодо підвищення кількості та якості поголів'я, що значною мірою було обумовлено успіхами радянських спортсменів-кіннотників на Олімпійських іграх, перемогами у призових першостях Європи та інших спортивних змаганнях світового рівня. Однак, останніми роками, через нестабільність економічної ситуації у країні, низького рівня життя населення, вітчизняне племінне конярство зазнає величезних збитків і втрачає цінний генофонд.